

PŘÍBĚHY NAŠICH SOUSEDŮ

ROK 1968 OČIMA PATNÁCTILETÉ DÍVKY

Vypracovaly: Marie Kratochvílová, Lucie Burešová, Kateřina Jurajdová
a Michaela Gelnarová

Knihovna Vrchy- spolek vzájemného soužití - rok 2016

Mgr. Šárka Kavanová

Ve středu 2. 3. 2016 jsme se sešly s naší pamětnicí paní Kavanovou v knihovně ve Vrších, abychom si poslechly její vzpomínky na rok 1968.

Paní Mgr. Šárka Kavanová se narodila v dubnu 1953 v Opavě. Takže v roce 1968 jí bylo 15 let.

„Rok 1968 byl pro mě v mnohém úplně mimořádný a nikdy na něho nezapomenu.“

A co připadalo naší pamětnici v roce 1968, v jejích 15 letech, tak zvláštní?

V roce 1968 paní Kavanová končila 9leté studium Základní školy v Havířově a čekalo ji velké rozhodnutí, kam na Střední školu. Jejím snem byla Střední pedagogická škola, protože se chtěla stát učitelkou v mateřské školce. Ještě před přijímacími a talentovými zkouškami

začala naše pamětnice vnímat i určité změny ve společnosti, v rádiu začali poslouchat nové pořady, hrála se zahraniční hudba víc než dříve. Přesto, že na pedagogické školy byl velký „nával“ a brali každého sedmého zájemce, paní Kavanová měla to štěstí, že se na svou vysněnou školu v Novém Jičíně dostala.

Do školy si začali nosit časopis MLADÝ SVĚT. V časopisu se objevovaly články, které by se tam kdysi objevovat nemohly. Najednou si říkala, že se jí začíná otevírat nový svět, že se jí vše začíná dařit.

A protože všichni její spolužáci už věděli, kam půjdou, dostali prázdniny už 15. června.

V průběhu prázdnin jeli se sestrou a rodiči do Vysokých Tater do stanového tábora.

„Každý den jsme vyráželi na túry, protože můj otec byl šílený turista.“

Jednoho dne šlapali, šlapali, až se dostali ke Zbojnické chatě.

„...v létě tam sníh nebyl.“

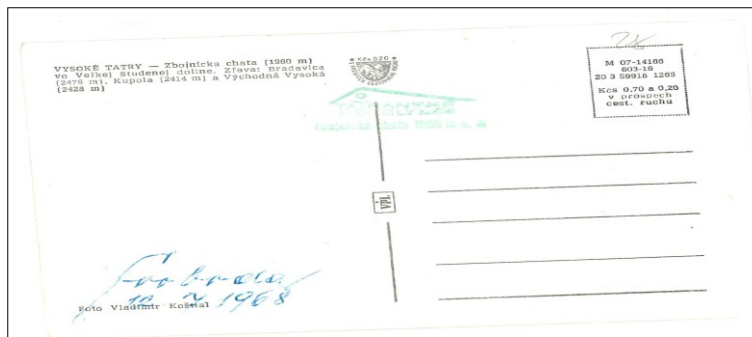
V chatě si sedli, dali si pití a odpočívali. V tom do chaty přiběhl muž, celý rozrušený a řval: „Prezident Svoboda jde!“ Rychle běžela do budky a koupila si pohlednici (kterou můžete vidět na obrázku), vzala tužku a z malého okýnka viděla, že opravdu jde prezident. Ten prezident, který byl pro naši pamětnici hrdina, a velice ho obdivovala.

„Muž může být krásný, i když je starý, měl krásné bílé vlasy a byl hezky opálený. Měl takovou sportovní flanelovou kostkovanou košili, pumpky...byl to prostě CHLAP.“

Prezident i se svou ženou a dvěma muži přišli do chaty, pozdravili a sedli si ke stolu. Paní Kavanová si dodala odvahu, přišla k němu a řekla: „Dobrý den, promiňte, pane prezidente, že vás ruším, ale je to pro mne tak zvláštní situace a tak vás musím poprosit jestli by jste se mi podepsal.“ Pan Svoboda se jí teda podepsal, chvíli ještě poseděli a pak odešli.

Paní Kavanové se tímto zážitkem potvrdilo, že rok 1968 je pro ni rokem velmi vzácným.

„to něco znamená, určitě!“

V srpnu 1968 paní Kavanová poprvé ve svém životě nastoupila na brigádu v Havířově, kde pracovala v samoobsluze, která byla na druhém konci města, takže každé ráno tam jezdila na kole. Když se 20. srpna 1968 chystala spát, netušila, co ji ráno čeká.

A přišel zlom...

„Rok na který nikdy nezapomenu sice pokračuje, ale jinak než jsem si to já představovala.“

Ráno se se sestrou vzbudila a její maminka plakala, dokonce i babička, která u nich tehdy byla na návštěvě, plakala. Se sestrou se divily co se děje a tak jim řekly, že po půlnoci vojska Varšavské smlouvy, armády pěti zemí, překročily hranice a přiletěla letadla, přijely tanky. Když se dozvěděly, že vojska obsadila Československou republiku tak se také rozbrečely. Otec jim ale řekl, že se mají chovat jako každý jiný den a že budou poslouchat rádio. Takže se paní Kavanová jako každý den vydala do obchodu pracovat, chtěla jet na kole, ale spadl jí řetěz tak běžela na autobus. Když dorazila do obchodu, nevěřila vlastním očím. Před obchodem byla dlouhá fronta, lidé měli v rukách velké tašky a byli velmi netrpěliví. V obchodě tedy doplnili vše do maxima a konečně otevřeli. Lidé nakupovali jak diví, v obchodě ani nestačili doplňovat zboží. A takhle to šlo několik dní po sobě... Ve společnosti to vřelo a byla rozdělena na dva tábory. Na lampě, na kterou viděla z jejich domu, dokonce viděla na provaze figurínu v životní velikosti a na ní nápis Kolder.

„Instinktivně jsem cítila, že tady ty vojáky nechci, jak to že bez dovolení se tu přihrnuli a obsadili zemi?“

Na mostech a podél tratí se začaly objevovat nápisy: Lenine, probud' se Břežněv se zbláznil nebo Ivane, jed' domů.

„byl to prostě var.“

Začalo září 1968 a paní Kavanová odjela do vysněné školy do Nového Jičína, ale za jiných okolností, než si představovala. Ve škole někteří jezdili sbírat chmel. Paní Kavanová jezdila společně s dalšími děvčaty sbírat brambory. Ke škole jim vždy přijel nákladák, do kterého si pod plachtu našly a sedly si na lavičky. Jednou po cestě vykoukly z pod plachty ven a u lesa uviděli vojáky. Někteří z nich byli velmi mladí.

„...kolem to vypadalo jak v nějakém válečném filmu“.

Jedna z nejsilnějších vzpomínek se váže k Havířovu. Když se tam po týdnu stráveném ve škole vrátila, zažila okamžik, na který nikdy nezapomene. Byla sobota večer a chtěla jít s kamarádkou do kina. Lístky měly na osm hodin. Byl krásný podvečer a ony stály na chodníku a čekaly, než otevrou kino. S kamarádkou si povídaly a najednou se stalo něco, jako by se ve filmu vypnul zvuk. Po hlavní třídě vůbec nic nejezdilo, bylo úplné ticho. A do toho úplného ticha se ozvalo vrčení a z místa, kde se láme cesta, vyjely z obou stran motorky a za motorkami se objevily obrněné vozy. Všichni ohromeně stáli a dívali se, jak cizí vojáci jedou po jejich cestě, jak cizí armáda jede přes jejich město.

„Tehdy ve mně vznikl pocit a názor, že cizí ozbrojený voják nemá co dělat na území jiné země.“

„Najednou jako by se domeček z karet rozpadl, toto je konec.....“

Když přijely její spolužačky z chmele, začalo normální vyučování. Škola jim začala tím, že se stávkovalo. Všichni se sešli v tělocvičně sedli na žíněnký, četli si různé texty, které jim chodily z Prahy z Karlovy Univerzity např. Že se nesmí smířit s cenzurou... Ze začátku s nimi stávkovali také profesori, ale jednoho dne, tehdy ještě soudružka ředitelka, stávku zadržela, zakázala shromažďování a oni se museli vrátit ke studiu. Ve škole je starší žáci povzbuzovali, aby dál pokračovali v protestu, ale oni si řekli, že už to nemá cenu, všechno se najednou začalo nějak měnit.

Do konce roku 1968 se to všechno nějak utáhlo a utahovalo se to čím dál víc. Nápis na mostech a podél železničních tratí byly přemalované. S některými lidmi, kteří měli nějaké projevy, byly dokonce i řízení, někteří byli vyhozeni z práce. Hodně lidí díky těmto událostem emigrovalo. Rodina od paní Kavanové o tom však nikdy neuvažovala.

Ve svém vyprávění naše pamětnice zmínila neteř našeho slavného sportovce Emila Zátopka Danu, která byla dokonce na střední škole její spolužačkou.

„Ve druhém ročníku najednou Dana už do školy nepřišla.“

Profesor třídní jim řekl, že začala praxe a Dana zjistila, že jí ta praxe nejde, že jí to prostě nebaví. Všichni ale věděli, že Danu vyhodili ze školy, kvůli tomu, že její strýc nesouhlasil se vstupem Sovětských vojsk do republiky.

Zážitky roku 1968 se do života naší pamětnice velmi promítly, ale podle jejich slov

„.....toto je už jiná pohádka.“

Veškeré události po roce 1968 paní Kavanovou velmi zasáhly, obzvlášť upálení mladých lidí Jana Palacha a Jana Zajíce na protest a byla přesvědčená, že svůj život prožije v přetvářce a žádné změny k lepšímu se nedočká.

Na závěr jsme paní Kavanové položily otázku, jaké „poučení“ by nám řekla pro dnešní společnost. A co nám paní Kavanová odpověděla? Po dlouhém uvažování nakonec zaznělo:

„Demokracie není ideál, má svoje plusy a mínusy, ale nic lepšího prozatím v dějinách lidstva nebylo vymyšleno.“

Pár dní po vyprávění nám paní Kavanová ještě dodala:

„Cesta z internátu do školy vedla skoro přes celou starou část města Nový Jičín. Proto jsme si s mojí kamarádkou hledaly nejpříjemnější trasu. Našly jsme spojku mezi dvěma ulicemi, kolem které stály vilky. Nevím už, kolikrát jsme tamtudy procházely, ale jednoho rána jsme viděly, že před jedním objektem v této tiché uličce stojí závora a u ní dva sovětští vojáci se zbraněmi. Zdály se na nás dívali. Bylo nám to protivné, ale přešly jsme na protější chodník a pokračovaly jsme dál, jako bychom si jich vůbec nevšimly. Cítily jsme jejich pohledy i v zádech a byly jsme šťastné, když jsme konečně mohly zahrnout za roh. Od druhého dne jsme už do školy chodily podél hlavní silnice až dolů k zatáčce.

Do uličky "U štábu" jsme už nikdy nevstoupily, po celé čtyři roky studia. Ani nevím, jak dlouho tam nějaké velitelství bylo. Ale když jsme proti těm vojákům nemohly nic udělat, nechtěly jsme je ani vidět a nechtěly jsme, aby se oni dívali na nás.“

Setkání s paní Mgr. Šárkou Kavanovou

Společná fotka